

Sygn. akt VIII Pa 110/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Lucyna Stąsik-Żmudziak (spr.)

Sędziowie: SO Maria Kaczmarek

SR del do SO Agnieszka Błach-Jóźwik

Protokolant: st. sekr. sąd. Małgorzata Sobczuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 października 2016 r. w L.

sprawy z powództwa M. F.

przeciwko(...) Z. B. w C.

o ustalenie, że gotowość do pracy została zgłoszona w terminie ewentualnie o ustalenie, że przekroczenie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Chełmie IV Wydziału Pracy

z dnia 16 marca 2016 r., sygn. akt IV P 186/14

I. zmienia zaskarżony wyrok i ustala, że przekroczenie 7 dniowego terminu do zgłoszenia gotowości do pracy nastąpiło z przyczyn niezależnych od powódki M. F. oraz zasądza od pozwanego(...)Z. B. w C. na rzecz powódki M. F. kwotę 60 (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za I instancję;

II. w pozostałej części apelację oddala;

III. zasądza od pozwanego (...) Z. B. w C. na rzecz powódki M. F. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów za II instancję.

Maria Kaczmarek Lucyna Stąsik-Żmudziak Agnieszka Błach-Jóźwik

Sygn. akt VIII Pa 110/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 marca 2016 roku sygn. akt IV P 186/14 Sąd Rejonowy w Chełmie po rozpoznaniu sprawy z powództwa M. F. przeciwko (...) Z. B. w C. o ustalenie, że gotowość do pracy została zgłoszona w terminie oddalił powództwo i zasądza od powódki M. F. na rzecz pozwanego (...)Z. B. w C. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok został oparty na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Chełmie z dnia 9 czerwca 2014 roku w sprawie sygn. akt IV P 91/13 M. F. została przywrócona do pracy w(...)Z. B. w C. na poprzednio zajmowane stanowisko pracy i na dotychczasowych warunkach. Wyrok uprawomocnił się w dniu 12 lipca 2014 roku. W toku postępowania sądowego M. F. reprezentowana była przez profesjonalnego pełnomocnika radcę prawnego J. R.. Zarówno M. F., jak i jej pełnomocnik nie występowali do Sądu Rejonowego w Chełmie o doręczenie wyroku.

W dniu 16 czerwca 2014 roku M. F. spotkała się z dyrektorem (...). Z. B. w C.. W dacie spotkania stron – dyrektor(...) Z. B. w C. nie dysponował jeszcze wyrokiem Sądu Rejonowego w Chełmie w sprawie IV P 91/13 i uzasadnieniem, które zostały mu doręczone w dniu 27 czerwca 2014 roku.

M. F. przebywała na zwolnieniu lekarskim w okresie od 14 maja 2014 roku do 12 listopada 2014 roku, zaś od 13 listopada 2014 roku przyznano jej świadczenie rehabilitacyjne na okres 6 miesięcy. W okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim i uczestniczeniu w chemioterapii nie była w stanie należyty zadbać o swoje prawa.

W dniu 19 listopada 2014 roku M. F. zgłosiła gotowość do podjęcia pracy.

Sąd Rejonowy podzielił pogląd pozwanego, iż pojęcie podjęcie pracy występuje w znaczeniu prawnym, a nie faktycznym. Oznacza ono bowiem nie tyle fizyczne przystąpienie do świadczenia pracy, które z różnych przyczyn (leżących po którejkolwiek ze stron umowy) może być przesunięte w czasie, co gotowość do jej podjęcia. Za takim ujęciem ww. wyrażenia opowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 19 czerwca 2012 r. II PK 272/12. W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz w piśmiennictwie przyjmuje się, iż gotowość do pracy oznacza określony stan świadomości i woli pracownika, nakierowany na wykonywanie pracy na rzecz pracodawcy. Cechami charakterystycznymi gotowości pracownika do wykonywania pracy są więc: 1) zamiar wykonywania pracy, 2) faktyczna zdolność do świadczenia pracy, 3) uzewnętrznienie gotowości do wykonywania pracy oraz 4) pozostawanie w dyspozycji pracodawcy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2006 r., II PK 111/05). Pozostawanie w dyspozycji pracodawcy jako element gotowości do pracy oznacza z kolei stan, w którym pracownik może na wezwanie pracodawcy niezwłocznie podjąć prace (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2003 r., I PK 345/02). Pracownik pozostający w dyspozycji pracodawcy oczekuje na możliwość podjęcia pracy na terenie zakładu pracy lub w innym miejscu wskazanym przez pracodawcę, ewentualnie w miejscu wskazanym przez siebie i podanym pracodawcy. Z kolei faktyczna zdolność do świadczenia pracy oznacza pełną zdolność fizyczną i psychiczną do wykonywania obowiązków pracowniczych, gdy nie występują przeszkody do jej świadczenia, na przykład w postaci niezdolności do pracy spowodowanej chorobą lub innymi przyczynami.

Pojęcie „gotowość do pracy” pojawia się w kodeksie pracy między innymi w treści art. 48 § 1 k.p. Powołany przepis stanowi, iż pracodawca może odmówić ponownego zatrudnienia pracownika, jeżeli w ciągu 7 dni od przywrócenia do pracy nie zgłosił on gotowości niezwłocznego podjęcia pracy, chyba że przekroczenie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika. W ocenie Sądu Rejonowego, powołany powyższej przepis stanowi odpowiedni punkt wyjścia dla rozważań na tle zaprezentowanych poglądów w doktrynie. Jak podniesiono na wstępie, stanowisko pozwanego oparte jest na negacji gotowości powódki do pracy. Natomiast w świetle powyższego przepisu brak gotowości pracownika zwalnia pracodawcę z obowiązku ponownego przyjęcia go do pracy. Brak zgłoszenia takiej gotowości do podjęcia pracy daje pracodawcy podstawę do odmowy ponownego zatrudnienia pracownika pomimo prawomocnego wyroku przywracającego do pracy. A contrario, rzeczywista restytucja stosunku pracy jest skutkiem uznania przez pracodawcę, że w określonym art. 48 § 1 k.p. terminie, bądź ewentualnie z jego niezawinionym przekroczeniem, gotowość do pracy została zgłoszona.

Odnosząc powyższą wykładnię do sprawy niniejszej zdaniem Sądu Rejonowego nie nastąpiła reaktywacja stosunku pracy. Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Chełmie z dnia 9 czerwca 2014 roku w sprawie sygn. akt IV P 91/13 M. F. została przywrócona do pracy w(...)Z. B. w C. na poprzednio zajmowane stanowisko pracy i na dotychczasowych warunkach. Wyrok uprawomocnił się w dniu 12 lipca 2014 roku. W toku postępowania sądowego M. F. reprezentowana była przez profesjonalnego pełnomocnika radcę prawnego J. R.. Zarówno M. F., jak i jej pełnomocnik nie występowali do Sądu Rejonowego w Chełmie o doręczenie wyroku.

Należy wskazać, iż zwrot "przyczyny niezależne od pracownika" nie jest zatem tożsamy ze zwrotem "przyczyny niezawinione przez pracownika". Należy uznać, że są to przyczyny, które jak wynika z sensu tego określenia, nie zależą od pracownika, czy też na które nie ma on obiektywnego wpływu. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku w sprawie I PKN 444/97, rozważenie "przyczyn" przekroczenia terminu do zgłoszenia gotowości do pracy i ocena ich jako "niezależnych od pracownika" należy do sądu. Są to przesłanki trudne do jednoznacznego zdefiniowania i podlegają rozważeniu w okolicznościach konkretnej sprawy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednak zgodnie, że za przyczynę niezależną od pracownika można uznać niepowiadomienie go o wyroku przywracającym do pracy przez pełnomocnika procesowego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2008 r., II PK 104/07).

W przedmiotowej zaś sprawie powódka wiedziała, iż Sąd Rejonowy w Chełmie w sprawie sygn. akt IV P 91/13 przywrócił ją do pracy u pozwanego. Zatem należy przyjąć, iż została powiadomiona przez pełnomocnika o przywróceniu do pracy i związku z tym powinna była pilnować terminu uprawomocnienia się wyroku i w konsekwencji terminu zgłoszenia gotowości do pracy.

Co prawda w dniu 16 czerwca 2014 roku powódka spotkała się z dyrektorem(...) Z. B. w C.. W dacie jednakże spotkania stron – pozwany nie dysponował jeszcze wyrokiem Sądu Rejonowego w Chełmie w sprawie IV P 91/13 i uzasadnieniem, które zostały mu doręczone w dniu 27 czerwca 2014 roku. Co więcej nawet wówczas zgłoszenie przez powódkę gotowości do pracy nie wyczerpuje znamion art. 48 § 1 k.p. – ponieważ zgłoszenie gotowości do pracy musi nastąpić po uprawomocnieniu się wyroku. Pracownik, który zostanie przywrócony do pracy przed wydaniem prawomocnego wyroku i tak musi po ostatecznym rozstrzygnięciu sądowym wyrazić gotowość do pracy. Inaczej stosunek pracy wygasa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2012 roku w sprawie sygn. akt I PK 102/11).

Sąd Rejonowy miał także na uwadze fakt, że powódka przebywała na zwolnieniu lekarskim w okresie od 14 maja 2014 roku do 12 listopada 2014 roku, zaś od 13 listopada 2014 roku przyznano jej świadczenie rehabilitacyjne na okres 6 miesięcy. Podziela także w tej mierze okoliczność przedstawioną w opinii biegłego z zakresu psychiatrii, że w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim i uczestniczeniu w chemioterapii nie była w stanie należyty zadbać o swoje prawa.

Pomimo w/w faktu Sąd Rejonowy oddalając powództwo powódki kierował się stanowiskiem wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2009 roku w sprawie I PK 223/08 – termin z art. 48 § 1 k.p. biegnie bez względu na to, czy pracownik jest zdolny do pracy, czy niezdolny do jej podjęcia z uwagi na chorobę. Stosunek pracy po wyroku przywracającym do pracy ulega reaktywacji wówczas, gdy pracownik w określonym ustawowo siedmiodniowym terminie zgłosi gotowość do niezwłocznego podjęcia pracy bez względu na to, czy faktycznie może podjąć pracę ze względu na stan zdrowia. Choroba nie wydłuża tego ustawowego terminu.

Ubocznie należy stwierdzić, że powódka pomimo przebywania na zwolnieniu lekarskim w dniu 16 czerwca 2014 roku spotkała się z dyrektorem pozwanego w celu przywrócenia jej do pracy. Zatem starała się zadbać o swoje prawa.

Skoro pozwany wygrał proces co do zasady, dlatego też stosownie do treści art. 98 i 99 k.p.c. strona powodowa powinna zwrócić mu poniesione koszty procesu, na które składało się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 60 zł zgodnie z 11 § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r. Nr 163 poz. 1349 z późn. zm.).

Apelację od powyższego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego tj. art. 48 §1 k.p. przez wadliwą jego wykładnię i uznanie, iż:

A) zgłoszenie gotowości pracy winno być dokonane po uprawomocnieniu się wyroku przywracającego do pracy, gdy obowiązujące normy wcale takiej przesłanki nie przewidują,

B) brak poinformowania przez zawodowego pełnomocnika pracownika o uprawomocnieniu się wyroku przywracającego do pracy nie stanowi niezależnej przyczyny w rozumieniu tej normy,

C) brak możliwości należytej ochrony swoich praw w związku ze stanem(...)wywołanym (...) nie stanowi niezależnej przyczyny w rozumieniu tej normy.

W przypadku uwzględnienia powyżej wskazanych zarzutów wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez stwierdzenie, że powódka zgłosiła gotowość do pracy po przywróceniu w terminie, a w przypadku uznania, że nie zgłosiła gotowości do pracy w terminie ustalenie, że niedotrzymanie 7-dniowego terminu do zgłoszenia gotowości do pracy nastąpiło z przyczyn od powódki niezależnych, wraz z zasądzeniem kosztów postępowania według norm przepisanych za I instancję, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazania sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powódki jest zasadna, a jej uwzględnienie skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku.

Na wstępie rozważań należy zaznaczyć, że Sąd Okręgowy w pełni aprobuje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy jak również zaprezentowany w uzasadnieniu wyroku tok rozumowania odnoszący się do oceny dowodów, który jest spójny i logiczny. Sąd Okręgowy ustalony przez Sąd I instancji stan faktyczny przyjął zatem za własny i nie zachodziła potrzeba jego szczegółowego powtarzania (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r., II UKN 61/97 – OSNAP 1998 nr 9, poz. 104 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1999 r., I PKN 521/98 – OSNAP 2000, nr 4, poz. 143).

Niezależnie jednak od prawidłowego ustalenia stanu faktycznego Sąd Rejonowy dokonał jego wadliwej subsumcji w kontekście wykładni przepisu art. 48 Kodeksu Pracy.

Przepis ten stanowi, że pracodawca może odmówić ponownego zatrudnienia pracownika, jeżeli w ciągu 7 dni od przywrócenia do pracy nie zgłosił on gotowości niezwłocznego podjęcia pracy, chyba że przekroczenie terminu nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika. Należy przyznać rację Sądowi I instancji, że pojęcie przyczyna niezależna od pracownika nie jest tożsame z pojęciem przyczyna niezawiniona przez pracownika. Ponadto termin siedmiu dni liczy się od uprawomocnienia wyroku sądu pierwszej instancji przywracającego do pracy, jeżeli pracodawca nie wniósł apelacji. W niniejszym przypadku wyrok przywracający powódkę do pracy uprawomocnił się w dniu 12 lipca 2014 roku.

W sprawie został przeprowadzony dowód z opinii biegłego (...)który orzekł, że M. F. przebywała na zwolnieniu lekarskim w okresie od 14 maja 2014 roku do 12 listopada 2014 roku, zaś od 13 listopada 2014 roku przyznano jej świadczenie rehabilitacyjne na okres 6 miesięcy. W okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim i uczestniczeniu w chemioterapii nie była w stanie należyty zadbać o swoje prawa. Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił powyższą okoliczność. Nieprawidłowo jednak potraktował ją jako fakt niezdolności powódki do pracy powołując się przy tym na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2009 roku I PK 223/08. Opinia biegłego nie została bowiem wydana w celu ustalenia okoliczności niezdolności powódki do pracy, ale w celu ustalenia czy mogła one w określonym okresie czasu należyty zadbać o swoje prawa. Taka również była treść opinii. Powołanie się przez Sąd Rejonowy na powyższy judykant jest w tej sytuacji bezprzedmiotowe.

W ocenie Sądu Okręgowego fakt znajdowania się przez powódkę w okresie od dnia 12 lipca 2014 roku (daty uprawomocnienia się wyroku przywracającego ją do pracy) dnia 19 listopada 2014 roku (daty zgłoszenia pozwanemu gotowości do pracy) w stanie wyłączającym możliwość należytego dbania o swoje interesy stanowi okoliczność niezależną od powódki. Dowodem na to jest wywołana w sprawie opinia biegłego (...) Fakt spotkania się przez powódkę w owym czasie z dyrektorem szkoły czy też zgłoszenia gotowości do pracy, w ocenie Sądu Okręgowego nie ma znaczenia dla oceny jej stanu zdrowia w perspektywie wydanej w sprawie opinii.

Z tych względów należało uznać, że zachodzi przesłanka przekroczenia terminu z przyczyn niezależnych od powódki i wobec tego pozwany nie miał prawa odmówić zatrudnienia powódki pomimo przekroczenia 7-dniowego terminu od daty uprawomocnienia się wyroku przywracającego ją do pracy u pozwanego.

Zaskarżony wyrok należało zatem zmienić i ustalić, że przekroczenie 7 dniowego terminu do zgłoszenia gotowości do pracy nastąpiło z przyczyn niezależnych od powódki.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu znajduje natomiast uzasadnienie w art. 98 § 1 k.p.c. Powódka, która wygrała sprawę, była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, w związku z czym w myśl art. 99 k.p.c. w zw. z art. 98 § 3 k.p.c. przysługiwał jej zwrot kosztów z tym związanych. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika ustalono zgodnie z zasadami zawartymi w § 2 ust. 1 i 2 oraz w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461 j.t. ze zm.), na podstawie kwoty wymienionej w § 11 ust. 2 rozporządzenia, w odniesieniu do postępowania za I instancję, a na podstawie §10 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800 j.t.) za II instancję.

Apelację należało natomiast oddalić w zakresie w jakim powódka wносиła o uznanie, że gotowość do pracy po przywróceniu do pracy zgłosiła w terminie. Nie można bowiem uznać, że rozmowa powódki z dyrektorem szkoły w dniu 16 czerwca 2014 roku, a więc jeszcze przed uprawomocnieniem się wyroku z dnia 9 czerwca 2014 roku, co nastąpiło w dniu 12 lipca 2014 roku, stanowi o zachowaniu powyższego terminu. Termin 7 dni na zgłoszenie gotowości do pracy rozpoczyna swój bieg dopiero z dniem uprawomocnienia się wyroku przywracającego do pracy. Zatem złożenie oświadczenia przed tą datą nie wywiera skutku prawnego. Kwestia ta jest jednoznacznie rozstrzygnięta w orzecznictwie (por. wyrok SN z dnia 5 czerwca 2007 roku III PK 10/07, LEX nr 898862, wyrok WSA w Olsztynie z dnia 26 sierpnia 2014 roku II SA/OI 796/14).

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.